

KARJALAN KAARTIN RYKMENTTI

1918 - 1939

KARJALAN KAARTIN RYKMENTIN l i p p u a
säilytetään Sotamuseossa.

Siinä on valkoiselle silkille kirjailtu Suomen vaakuna, jonka yläpuolella on kruunu. Kruunu kertoo perinteistä, sillä se on ollut vaakunan yläpuolella jo Vaasa-kuninkaista alkaen. Vaakunan kehyksenä on kaksi jalolaakerin oksaa, jotka on sidottu toisiinsa ruusukkeella. Lipun kulmissa on Karjalan vaakuna-aihe.

Kenraali Mannerheim määräsi, että lipputankoon kiinnitetään
Vapaudenristi

kunnioituksen osoitukseksi karjalaisia vapaustaistelijoita ja myös väestöä kohtaan, sillä Vapaussodan katsotaan alkaneen Karjalasta.

Lippu vihittiin 16.5.1921 suurparaatissa Senaatin torilla. Tasavallan presidentti Ståhlberg ojensi sen Karjalan Kaartin komentajalle Harald Öhquistille , joka samana päivänä oli ylennetty everstiluutnantiksi.

Karjalan Kaartin kunniamarssiksi vahvistettiin entisen Viipurin Tarkk'ampujapataljoonan kunniamarssi.

Vanhoissa nuoteissa se tunnettiin nimellä

"Suomalainen armeijamarssi vuodelta 1809".

Se on sveitsiläissyntyisen konserttimestari Edouard Du Puy'n säveltämä ilmeisesti jo 1700-luvulta.

Suomen Sodan aikana sitä on kutsuttu
"Oravaisten marssiksi".

10.5.2011
Kaarina Alhakari

K O O S T E

EVERSTI PERTTI KILKIN kirjasta

"KARJALAN KAARTIN RYKMENTTI 1918-1939"

TORKKELIN KILTA RY:n "Studia Wiburgensia"-
sarjaan kuuluvan esitelmän
"Karjalan Kaarti kaupungissamme"
piti Kaarina Alhakari vuonna 2003.

Karjalan Kaartin Rykmentin historian aikaansaaminen tuli v 1957 perustetun Karjalan Kaartin-Prikaatin Kilta ry:n tavoitteeksi pian sen jälkeen, kun Karjalan Prikaatin vaalittavaksi oli samana vuonna määrätty Karjalan Kaartin perinteet.

Hankkeen toteutumisen esteenä oli kuitenkin ollut kirjoittajan löytäminen.

Kun Karjalan Prikaatin komentaja, eversti Pertti Kilkki siirtyi keväällä 1983 reserviin, suostui hän ottamaan tehtävän suorittaakseen. Killan onneksi kirjoittajaksi lupautui "Kaartin oma mies" ja tunnettu sotahistorioitsija.

Pertti Kilkki on tehnyt suuriarvoisen työn auttaessaan Kilttaa saattamaan julkisuuteen Kaartin arvon saaneen viipurilaisen joukko-osaston historian. Edustaahan se merkittäväällä tavalla osaa viipurilaista sotilasperinnettä ja karjalaista kulttuuriakin. Osaltaan historia valottaa myös puolustusvoimiemme syntyä ja kehitystyötä.

Eversti Kilkki kirjoittaa 31.8.1984:

"Karjalan Kaartin Prikaatin Kilta uskoi runsaat kaksi vuotta sitten minulle vaativan tehtävän kirjoittaa Kaartin historia. Kun kirja "Karjalan Kaartin Rykmentti 1918-1939" nyt on valmis, tunnen suurta tyydytystä sekä siitä, että olen saanut mielessäni elää mukana tämän kunniakkaan joukko-osaston kaksi vuosikymmentä, sekä siitä, että olen näin voinut tallentaa samojen kansien väliin kappaleen koko puolustusvoimiemme menneisyyttä erään jalkaväki-joukko-osaston näkökulmasta katsottuna."

Kenraali Mannerheimin käskystä oli ryhdytty hahmottelemaan suunnitelmaa itsenäisen Suomen sotaväen kokoonpanoksi.

Mannerheimin päiväkäsky 19.5.1918 sisältää jo Karjalan Kaartin syntysanat: "Suomen Senaatin suostumuksella olen minä päättänyt muodostaa kolmesta Pohjanmaan rykmentistä ja kolmesta Karjalan rykmentistä kaksi uutta k a a r t i n r y k m e n t t i ä Suomen Valkoinen Kaarti ja Karjalan Kaarti.

Karjalan rykmenteistä ryhdyttiin kokoamaan joukko-osastoa , josta oli tarkoitus muodostaa karjalaisia sotilasperinteitä vaaliva jalkaväkirykmentti.

Laadullisesti sen tuli olla valioainesta, mitä kuuluminen Kaartin divisionaan edellytti.

Senaatti julkaisi määräyksen kutsuntojen toimeenpanemiseksi.

Vuodesta 1918 asevelvollisuus on ollut itsenäisen Suomen puolustusvoimien perustana.

Varusmiesaines koostui pääasiassa karjalaisista 21-25 vuotiaista asevelvollisista.

Päällystö oli koulutukseltaan hyvin eritasoista. Upseereista noin kolmannes oli jääkäreitä, aliupseereista ei yksikään.

Tilanne oli alussa kaaosmainen. Niinpä erään komppanian päällikkönä oli vääpeli, joka myöhemmin oli vapautettava palveluksesta kun ilmeni, että hän olikin alaikäinen.

Joukko-osaston päätehtävään, koulutukseen , paneudettiin alusta alkaen suurella tarmolla.

Suomessa oli jo kansakoululaitos, mutta oppivelvollisuus määrättiin vuonna 1921. Tästä johtuen alokkaiden tiedot ja taidot vaihtelivat niin jyrkästi, että alkeisopetus jouduttiin järjestämään seuraavasti :

- 1) kansakoulun käymättömät
- 2) osittain käyneet
- 3) kansakoulun läpikäyneet ja enemmän sivistystä saaneet

Komppanianpäällikölle kuului kuulustelu eri aineissa:

- I ryhmä sisäluvussa ja kirjoittamisessa
- II ryhmä laskennossa käsittäen kokonaisluvut
- III ryhmä laskennossa käsittäen kymmenmurtoluvut

Sisäluvussa oli helppoa tekstiä "MAAMME KIRJASTA" noin 5 riviä. Siinä ilmeni, oliko lukutaitoinen, heikkolukuinen vai lukutaidoton. Viimemainittu oli sellainen, joka korkeintaan osasi tavata.

Kirjoituksessa alokkaat kirjoittivat sanelun mukaan pari lausetta "MAAMME KIRJASTA". Lisäksi kunkin tuli kirjoittaa oma nimensä paperin yläkulmaan.

Kirjoitustaidottoman nimen kirjoitti kuulustelun pitäjä.

Niille, jotka eivät vielä osanneet lukea tai laskea, annettiin lisäopetusta.

Kovin puutteellisia olivat olleet ne edellytykset, joilla uudesta Kaartin rykmentistä oli ryhdytty luomaan sitä arvonimensä mukaista valiojoukko-osastoa, mikä siitä myöhemmin muodostui.

Komppanianpäälliköllä oli tarmolla pidettävä harjoituksia, jotta mitä pikimmin miehistöön saataisiin sotilaallinen ryhti, käytöstapa ja kuri.

Tuloksesta on kiittäminen ennen kaikkea vahvaa isänmaallista mieltä, järkkymätöntä tahtoa ja uupumatonta tarmoa, joka hallitsi pääosaa rykmentin kehityksestä vastuussa olleita.

Karjalan Kaartin komentajat olivat - kahta ensimmäistä lukuunottamatta - jääkäriupseereita:

Kuula, Saren, Öhquist, Tiainen, Isakson, Laatikainen, Svensson.

ÖHQUISTIN AIKA 1918-1925

Rykmentin komentajaksi tullessaan jääkärimajuri Harald Öhquist oli vasta 27-vuotias. Nuoruuden tarmolla hän paneutui vaativaan tehtäväänsä. Hänen johdollaan alkoi Karjalan Kaartin Rykmentistä pian muokkautua arvonimensä mukainen joukko-osasto.

Hänen aikanaan Kaartiin istutettiin sotilaalliset perushyveet:

Kuri
Täsmällisyys
Ammattitaito

Viipurin varuskuntaan kuului neljä kasarmialuetta:

- 1) Keskuskasarmi Torkkelin Puistossa
- 2) Neitsytniemi - Tervasaari, jossa oli osia Kaartin rykmentistä, tykistö ja huolto
- 3) Sorvalin kasarmissa oli viestirykmentti
- 4) Papulan kasarmi

Esikunta oli Viipurin Linnassa.

(Rykmenttihan oli aluksi sijoitettu Helsinkiin Kallion kansakouluun, mutta 14.9.1918 rykmentti siirtyi kokonaisuudessaan Viipuriin, uuteen varuskuntaansa, jossa se tuli kouluttamaan varusmiehiään seuraavat 21 vuotta.)

Tehostettu koulutus alkoikin tuottaa hyviä tuloksia.

Kun sotilasvala oli annettu juhlallisesti Tuomiokirkossa, varusmiehet saivat oikeuden käyttää vuodesta 1919 lähtien

k a a r t i l a i s e n

arvonimeä. Siihen mennessä edellytettiin miesten saavuttaneen taidon käyttäytyä niin sotilaallisesti, että heidät uskallettiin laskea yksin tutustumaan vapaa-aikanaan Viipurin nähtävyyksiin. He saivat käydä määrätyissä kahviloissa (Pursiainen oli suosittu) ja ravintoloissa. Mutta heille lueteltiin myös parikymmentä kaupungin ruokapaikkaa, joihin kaartilaisen ei sopinut mennä.

Vuoden 1919 joulukuussa saatiin Kaartin laatat hihansuihin, mikä oli omiaan kohottamaan niin miehistön kuin päällystönkin omanarvontuntoa.

Kaartin värit olivat valkoinen ja punainen.

Kaarti-arvonimeä kunnioitettiin ja sen velvoitteita pyrittiin vaalimaan. Niinpä Karjalan Kaartin Rykmentti oli pystynyt vakiinnuttamaan asemansa eräänä eturivin joukko-osastoista, jota arvostettiin koko puolustusvoimissa.

Myös karjalainen ympäristö, Viipuri ja koko Kannas, tuntuu hyväksyneen Karjalan Kaartin Rykmentin omakseen.

Vaativia edustustehtäviä tuli usein - ei vain Viipurissa vaan myös Helsingissä mm.

v 1928 Tanskan kuninkaan vastaanottotilaisuudessa Kaarti edusti koko puolustusvoimia

v 1937 Marsalkka Mannerheimin 70-vuotisjuhlaparaatissa 4.6.37 oli rykmentistä mukana lippukomppania

v 1938 Puolustusvoimien 20-vuotisjuhlien merkeissä 16.5.38 Karjalan Kaartia edusti lippujoukkue 38 kaartilaista kaikista yksiköistä.

Rykmentin liikuntamuoto oli marssi, talvella sukset .
Polkupyöriä liikeni vain johtajien ja lähettien käyttöön.
Komentaja liikkui hevosen selässä.

Heti alusta alkaen rykmentin komentajat korostivat, että kaikenlaisten henkilökohtaisten palvelujen vaatiminen alaisilta oli jyrkästi kielletty. Simputus samoin, joskin sitä saattoi esiintyä : kerran nimittäin vääpeli oli työlääntynyt kirjuriin ja määräsi tämän juoksemaan ruokalarakennuksen ympäri. Esimies sattuiakin näkemään ja rankaisuooperaationa komensi väpälin viilettämään kirjurin perässä.

Urheilukilpailut, kansalaiskasvatus ja musiikkitilaisuudet kuuluivat ohjelmaan. Osana valistustoimintaa kuului myös lehtien tilaaminen yksiköihin, mm. 6 kpl KARJALA-lehteä.

Viipurin I sotilaskoti avattiin jo 25.1.19 osoitteessa Vallikatu 17. Kirjasto avattiin samana vuonna.

Myös teatteriesityksiin joukko-osastoille annettiin vapaalippuja.

Tällaiset tilaisuudet osoittivat, että viipurilaiset olivat todella hyväksyneet varuskunnan omakseen. Asevelvollisille niillä oli suuri merkitys siksi, että kansalaisvelvollisuuden suorittamista arvostettiin ympäröivässä siviiliyhteisössä.

Viipurilaisia aikuisia kuin myös Papulan kansakoululaisia ilahdutti se, kun kaartilaiset lauloivat marssiessaan.

Suosikkikappale oli "Heijaa ruusut tulipunaiset".

MUTTA: vuonna 1927 tuli käsky, että kaupungilla sai laulaa vain upseerin johtama osasto. Kahta laulua ei saanut laulaa silloinkaan. Toinen lauluista oli "Jazzin pyörteissä". ???

KARJALAN KAARTIN RYKMENTTI

Viipuri 1939

Soittokunnan uniformu

Rykmentin värit: valkoinen ja punainen

Sotamuseon kokoelmista v 2003

Ajan henkeä kuvastaa kiire perustaa rykmentille oma soittokunta. Nuotteja ei vielä ollut, vaan Raittiusseura Koiton soittokunnalla olleista nuottikirjoista kopioitiin torviseitsikkonuotteja.

Kapellimestariksi nimitettiin Lauri Näre.

Näin muodostui Karjalan Kaartin maineikas soittokunta, joka oli maan suurin. Kaikki soittokelpoiset komennettiin soittokuntaan.

Soittajien joukosta löytyikin myöhemmin mm.

säveltäjät Felix Krohn ja Uuno Klami
sekä
saxofonitaituri Josef Kaartinen

Kaartin soittokunta ja kaupunkilaiset kohtasivat sävelten merkeissä Isänmaallisen innostuksen vallassa ei oltu kriittisiä. Puuttellisenkin soitto meni täydestä.

Jo vuonna 1922 ruvettiin antamaan kevätkonsertteja ja kesäisin Espilän ulkoilmakonsertteja, jotka saavuttivat viipurilaisten keskuudessa suuren suosion.

Sotilasorkestereille painettua korkeampitasoista musiikkiohjelmistoa hankittiin ulkomailta. Operettisävelet tulivat myös tutuiksi.

Heinäkuussa 1933 kapellimestarin tehtävät otti vastaan Suomen Valkoisen Kaartin ansioitunut musiikkikapteeni Lenni Linnala. Soitto-oppilaat, jotka aikaisemmin olivat saaneet koulutuksen Helsingin Konservatoriossa, siirrettiin nyt Linnalan ansiosta Viipurin Musiikkiopistoon.

Vuosittain Karjalan Kaartin orkesterin toiminnasta eri kokoonpanoissa kirjattiin 700-800 soittokomennusta !

Linnalan jälkeen vuosina 1938-39 musiikkikapteeni A. Huttunen jatkoi noudattaen edeltäjänsä linjaa.

Syyskuun 1 päivänä 1939 alkoi II maailmansota.

Lokakuussa oli Karjalan Kaartin Rykmenttikin saatettava sodanajan kokoonpanoon.

Suojajoukkokokoonpanohenkilöstöä siirtyi suuret määrät kertausharjoituksiin.

Uuden puolustusjärjestelmän aiheuttamat muutokset joutui toteuttamaan eversti Taavetti Laatikainen, joka 1.7.1933 oli ottanut vastaan rykmentinkomentajan tehtävät, kun Öhquist'ista oli tullut armeijakunnan komentaja.

Vaalittu henki ja saavutettu sotilaskunto joutuivat pian koetukselle. Työtä isänmaan puolustuksen hyväksi oli rykmentissä tehty lähes 22 vuotta. Sinä aikana Karjalan Kaarti oli kasvattanut noin 30.000 miestä reserviin.

Laatikaisen jälkeen rykmentinkomentajaksi tuli eversti Svensson, joka lokakuun 7 p:nä antoi Karjalan Kaartin viimeisen päiväkäskyn.

Seuraavana päivänä, illan jo pimetessä rykmentti marssi viimeisen kerran ulos Papulan kasarmin portista suunnatakseen matkansa sodan ankariin koitoksiin.

Torstai 16.8.2007

VANHAT KU

ADAM MÄÄTTÄNEN (s. 1905 Kanneljärvi) keskellä konekiväärin takana. Kuvan lähetti Tellervo Tamminen o.s. Määttänen, Uusituvantie 60, 25110 Kruusila.

PARAATI VIIPURISSA 20-luvulla. Kuvan lähetti Tellervo Tamminen o.s. Määttänen, Uusituvantie 60, 25110 Kruusila.